

11. Magnanimi est, magna contemnere, et mediocria malle, quam nimia. *Sen. 57. epist.*

12. Animum excellentem, moderatum, omnia tanquam majora transeuntem, quidquid timeamus optamusque ridentem, cælestis potentia agitat. Non potest res tanta sine adminiculo numinis stare: quemadmodum radii solis contingunt quidem terram, sed ibi sunt unde mittuntur: sic animus magnus ac sacer, conversatur quidem nobiscum, sed hæret origini suæ. *Sen. 40. epist.*

13. Animus intuendus, ut pariter fugiendorum ac petendorum, non ex opinione sed ex natura pretia rebus imponens, asperis blandisque pariter invictus, neuter se fortunæ submitens, super omnia, quæ contingunt, acciduntque eminens, imperturbatus, intrepidus, quem nulla vis frangit, quem non attollant fortuita, nec deprimant: talis animus virtus est, hæc est ejus facies. *Sen. 66. epist.*

14. Magnanimo de rebus magnis judicandum est: fortunatior est, qui omnia rerum diversarum onera rigida cervice sustollit, eo qui supra fortunam extat. Non mirum est in tranquillitate non concuti: illud mirare, ibi extolli aliquem, ubi omnes deprimuntur; ibi stare, ubi omnes jacent. *Ibidem.*

15. Magnanimus stat rectus sub quolibet pondere, nulla illum res minorem facit, nihil illi eorum, quæ ferenda sunt, displicet: quidquid cadere in hominem potest, in se cecidisse non quaritur, vires suas novit, vincit virtute fortunam. *Sen. 72. epist.*

16. Nihil magnum est in rebus humanis, nisi magno animo despicias. *Sen. de mor.*

17. Proprium enim est magnanimitatis veræ non sentire se percussum. In magnis enim fera et magna ad latratum canum lenta respicit. *Ibidem.*

18. Magnanimitas virtus est, per quam utraque fortuna virtusque et ignominia feruntur. *Aristot. de vir. et vita divis.*

19. Magnanimitas est pulchrè ferre et felicitatem et infelicitatem, honorem et ignominiam, et non ad-

mirari nec delicias, nec clientelas, nec potestatem, nec victorias gymnicas, habere autem animi altitudinem et magnitudinem. Est autem magnanimus nec vitam magnificiens, nec vitæ æmans, simplex porro moribus et generosus injuria, potens lacessiri, et non vindex: sequitur autem magnanimitatem simplicitas et veritas. *Ibidem.*

Vide etiam in tit. Contemptus, núm. 15. in tit. Divitiarum, núm. 2, 17. in tit. Fortitudo, núm. 5, 7, 30. in tit. Labor, núm. 13. in tit. Nobilitas, núm. 19. in tit. Virtus, núm. 30, 83.

MALITIA.

1. Melius judicavit Deus de malis benefacere, quam mala nulla esse permittere. *August. in Enchirid.*

2. Malignitas est mala voluntas hominis, cum ultra non possit: vel beneficiis grates non referre. *August.*

3. Malitiæ comes individua est miseria. *August. in 59. Psalm. 22.*

4. Malitia est per quam moribus deceptoris veritate palliata, vel odium alterius, vel proprium commodum attenditur. *August. in quadam epist.*

5. Malitia, est mentis atque animi depravatio à tramite veritatis devia, quæ in curiosorum animos frequenter obrepit. *Ambros. in Hexam.*

6. Mala non sunt, nisi quæ crimine mentem implicent et conscientiam ligant. *Ibidem.*

7. Sicut ignis amoris mentem erigit: ita ignis malitiæ involvit: quia et Spiritus sanctus cor quod replet, elevat, et ardor malitiæ ad inferiora semper incurvat. *Greg. super Joëlem.*

8. Mens prava semper in laboribus est, quia aut molitur mala; quæ inferat: vel metuit, ne sibi ab aliis inferantur: et quidquid contra proximos cogitat, hoc contra se cogitari à proximis formidat. *Gregor. 12. Moral.*

9. Velocius malitiæ parva scintilla consumitur, quam virtutis ignibus concalescere possimus: nam et melli

plurimo parum absinthii injectum, velocem amaritudinem tradit: mellis etiamsi duplum injiciatur absinthio, non poterit ejus obtineri dulcedo. *Greg. Naz. in apolog.*

10. Habet malitia currum suum rotis quatuor consistentem, sævilia, impatientia, audacia, impudentia. Valde enim velox est currus iste ad effundendum sanguinem, qui nec innocentia sistitur, nec patientia retardatur, nec timore frænatur, nec pudore inhibetur. Trahitur autem duobus perniciousis equis, et ad omnem perniciem paratissimis, terrena potentia, et sæculi pompa. Porro præsentibus his duobus equis anrigæ duo. timor et livor. Timor quidem pompam, Livor potentiam agit. *Bern. super Cant.*

11. Consideras hujus stultitiæ mistum dolum tyranni: aut enim Herodes credidit scripturis aut non. Si non credidit, ut quid ergo interrogabat scripturas, quas putabat esse vaniloquas? Si credidit æstimans prophetiam esse immobilem, quomodo ergo sperabat illum regem posse interficere, quem futurum esse dicebant scripturæ? Nam si prophetiæ credidit, clarum erat ipsum adversus impossibilia conari. Sed si non credidit, tunc nec sibi timere debuit, nec puero insidiari. Respondit Chrysostomus: Anima semel malignitate capta, stultior cunctis efficitur. Tale quippe est vitium malignitatis, ut à nullo plerumque impulsæ, sese ipsa præcipitet, et sæpe absque effectu operis, ærumnosa et impossibilia conetur efficere. *Chrys. super Matth. c. 2.*

12. Coerceri omnino nequit animus prava semel voluntate vitiat, quia zelus sapere nescit, et ita consilium non habet: ideo Herodes non suo consilio gubernabatur, sed vinculo diaboli trahebatur. *Ibidem.*

13. Sicut ignis quanto amplius ligna susceperit, in majorem flammam erigitur, sic anima mala quanto magis veritatem audierit, eo amplius in malitiam excitatur. *Chrys. super Matth. 22.*

14. Ætate minores, malitia pares. Nam pulli serpentum statura breviores sunt, veneno autem æqua-

les: catuli luporum, et si venatione nocere non possunt jam tamen in sanguine gaudent, et morsibus lædunt. *Ibidem.*

15. Debuerunt Pharisei timere Sadducæorum exemplo, ut ne similiter interrogantes confundantur: sed ardens malitia dum se sociare festinat, rei exitum non aspicit, malevolentia enim et livor nutriunt impudentiam. *Ibidem.*

16. Pharisei apud se dicebant: Unus loquatur pro omnibus, et omnes loquamur per unum, ut si vicerit, omnes videamur victores. Si autem victus fuerit, solus videatur confusus: ecce sagacitas malignantium. *Ibidem.*

17. Loquitur apud se maligna cogitatio: usquequo illum talem tolero? Consentire ei comprobatur, si eum non corripio: consentiens autem, Deum offendo: corripiam ergo, ne Deum offendam. Nihil pro mea, sed pro Dei injuria vel ulciscenda totum facio: imo sic illum sibi restituam: proximum enim corripere et eum castigare, hoc non est proximo nocere, sed prodesse velle. Sic sæpe apud se loquitur cogitatio maligna, excæcavit enim eam malitia sua. *Hug. lib. 1 de anim.*

18. Nequitiam veteres diffinierunt, voluntariam esse malitiam, in quam non casu incidimus, sed spontanea voluntate versamur: nequam dictus est, nequaquam, id est, nullo tempore aptus. *Cass. super psalm.*

19. Malignitatem vitæ nostræ similitudo declarat. Aranea est animal debile ac tenuissimum, quod transeuntibus muscis quædam retia dolosa contextit: sic animi illorum, qui sceleratis operibus dediti sunt, inanibus et subdolis machinationibus occupantur. *Cass. super ill. Anni eorum.*

20. Malitia est ex proposito et deliberatione, malo cognito, prono animo consentire. *Richar. de ver. Apo. tract. illud. Non fermento malitiæ.*

21. Inventor malorum est, qui aliquam malam consuetudinem, vel aliquod tormentum primus invenerit. *Tullius.*

22. Malitia ipsa maximam partem veneni sui bibit:

at venenum quod serpentes in alienam pernitiem perferunt, sine sua continent: non est huic simile, hoc habentibus pessimum est. *Senec. 82. epist.*

23. Male facere qui vult, nusquam non invenit causam: malevolus semper sua natura utitur. *Senec. in Prov.*

Vide etiam in tit. Adulatio, núm. 2, 5. in tit. Correctio, núm. 76, 77, 82, 83. in tit. Discordia, núm. 16. in tit. Fortitudo, núm. 15. in tit. Fraus, Homo, núm. 8. in tit. Hypocrisis, núm. 14, 31. in tit. Ira, núm. 37. in tit. Nocumentum, núm. 1. in tit. Pœnitentia, núm. 17. in tit. Prædestinatio, núm. 11, 12, 13. in tit. Prudentia, núm. 17. in tit. Sapientia, núm. 11. in tit. Simplicitas, núm. 3, 4, 5, 6.

MANDATUM.

1. Si quid vel addas, vel detrahas, prævaricatio videtur esse quædam mandati. Simplex enim et pura mandati forma tenuenda est, vel testimonii series intimanda. Nihil igitur, quod bonum videtur, addendum est. *Aug. in lib. de Para.*

2. Si quis unum mandatum custodiat, et aliud prævaricatur, nihil ei prodest. *Ibidem.*

3. Tu qui veram requiem, quæ post hanc vitam Christianis promittitur, quæris, etiam hinc eam inter amarissimas vitæ hujus molestias suavem jucundamque gustabis, si ejus qui eam promisit, præcepta dilexeris. *August.*

4. Non est amicus recti, quando, si fieri posset, mallet id, quod rectum est, non juberi. *Aug. super psalm. 66.*

5. Non ideo putes aliqua contemnenda esse mandata, quia leviora sunt: tam enim maxima illa, quam minima imperata sunt, et contemptus cujuscumque præcepti, præcipientis injuria est. In quovis proposito, in quovis gradu, æquale peccatum est, vel prohibita admittere, vel jussa non facere. *Hieron. in epist.*

6. Jussa sine culpa non negliguntur, et sine crimi-

ne non contemnantur. *Bernard. de præcept. et dispens.*

7. Contemptus in omni specie mandatorum pari pondere gravis, et communiter damnabilis est: neglectus autem in fixis gravior, tolerabilior in mobilibus mandatis. *Ibidem.*

8. Sive Deus, sive homo vicarius Dei mandatum quodcumque tradiderit, pari profecto obsequendum est cura, pari reverentia deferendum, ubi tamen Deo contraria non præcepit homo. *Bern. super Cant.*

9. Sunt mandata, quæ duris atque carnalibus imponuntur animis ex lege vitæ, et disciplina: et sunt olea dispensationis, quæ infirmis et pusillis corde misericordiæ apponuntur: et sunt consiliorum solida fortitiaeque, quæ ex intimis sapientiæ proponuntur sanis. *Ib.*

10. Prælati jussio vel prohibitio non prætereat terminos professionis: nec ultra extendi nec contrahi citra debet. Nihil ne prælatus prohibeat horum quæ promisi, nec plus exigit, quam promisi. *Bern. de præcept. et disp.*

11. Mandata Moysi in actu facilia sunt, ut non occidas: et ideo in remuneratione modica, et in peccato magna: sed mandata Christi, ut non irascaris, in actu difficilia: et ideo in remuneratione magna et in peccato minima. *Chrys. sup. Matth. 60.*

12. Merito dedit præceptum, qui præmisit exemplum. *Cass. super Psalm.*

13. Nihil arduum humilibus, nihil asperum mitibus et facile omnia præcepta veniunt in effectum, quando et gratia præcedit auxilium, et obedientia mollit imperium; nec dura ibi necessitate servitur, ubi diligitur, quod jubetur. *Leo Papa in appar. Domini.*

Vide etiam in tit. Concupiscentia, núm. 2. in tit. Correctio, núm. 25, 66. in tit. Dilectio, núm. 10. in tit. Exemplum, núm. 22. in tit. Mansuetudo, núm. 7. in tit. Oratio, núm. 32, 33. in tit. Peccatum, núm. 10. in tit. Superbia, núm. 16. in tit. Timor, núm. 13.

MANSUETUDO.

1. Mites sunt, qui cedunt improbitatibus et non

resistunt in malo, sed vincunt in bono malum. *Aug. de ser. Dom. in monte.*

2. Mitescere est, non contradicere divinæ scripturæ, sive intelligere, si aliqua vitia nostra percipit, sive non intelligere: quasi nos melius et verius sapere, et percipere possemus. *Aug. lib. 2. de Doctr. Christia.*

3. Mansuetus homo cordi est medicus. *Ambros. ad Vercel. Episcop.*

4. Quum deposuero omne peccatum, et eruero omnem malitiam, et simplicitate contentus fuero, inops malorum, superest, ul mores temperem. Quid enim mihi prodest carere sceleribus, nisi fuero mitis atque mansuetus? *Ambros. super Luc. lib. 5.*

5. Beatus qui severitatem et mansuetudinem tenet, ut altero disciplina servetur, altero innocentia non opprimatur. *Ambros.*

6. Mitis est, quem non rancor vel ira afficit, sed omnia æquanimiter sustinet, non irritat, nec irritatur non nocet nec nocere cogitat. *Hier. in glo. sup. Matth. 5. Beati.*

7. Nihil est fœdus præceptore furioso, qui cum debeat esse mansuetus et humilis ad omnes, ex diverso torvo vultu, tremantibus labiis, rugata fronte, effrænatis superciliis, facie inter pallorem et ruborem variata, clamore perstrepat, et errantes non tam à bono retrahit, quam ad malum sua sævitia præcipitat. *Hier. sup. epi. ad Tit. Non irac.*

8. Sunt quidam mites sed quamdiu nihil dicitur, vel agitur, nisi pro eorum arbitrio: patebit autem, quam longe sint à vera mansuetudine, si levis oriatur occasio. *Bern. super Cant.*

9. Regal disciplina, rigor mansuetudinem, et mansuetudo ornet rigorem: et sic alterum commendetur ab altero, ut nec rigor sit rigidus, nec mansuetudo dissoluta. *Gregor. 19. moral.*

10. Magna est virtus, si non lædas, à quo læsus es. Magna est fortitudo, si etiam læsus remittas, Magna est gloria, si cui potuisti nocere parcas. *Isid. in soli. lib. 2.*

11. Benevolentia, est bona erga aliquem voluntas,

ultra quam valet, affectum suum protendens. *Hugo.*

12. Benignitas, est largitas rerum per compassionem. *Ibidem.*

13. Clementia est temperantia animi in potestate ulciscendi, vel lenitas superioris adversus inferiorem. *Hugo de S. Victor.*

14. Clemens dicitur animus, quando est tener ad compatiendum, facilis ad remittendum, promptus ad subveniendum. *Ibidem.*

15. *Mansueti lætentur*: non dixit, lege docti, non jejunantes, non psallentes, sed mansueti lætentur, qui charitate præcipua habere omnium rerum temperantiam consueverunt. *Cass. super Psal. 55. Mansuet.*

16. Mansuetos appellamus manu consuetos, id est, patientes et mites, qui alienas iniquitates tolerant, nec aliquem gravare præsumunt. *Cass. super Psalm. 58. Mansueti, etc.*

17. Ornamentum enim bonorum omnium est syncera benignitas, quæ nunquam est sola: quia de virtutibus cognoscitur esse generata. *Cass. in epist.*

18. Mansuetudo, est motus animi utrumque statum mundi, lance pensans æquali. *Tull. de offic.*

19. Clementia est virtus, per quam animus concitatus in odium alicujus benignitate retinetur. *Tull. 2. Rhetor.*

20. Clementia est, quæ alieno sanguini tanquam suo parcat, et scit homini non esse homine prodige utendum. *Sen. de clement. ad Neron.*

21. * Mansuetudo est virtus animosæ partis, qua præditi ægre moventur ad iram. *Arist. de vir. et vit. divis.*

22. * Hominem homini nihil aliud mansuetum et mitem reddit, quam benevolentia, justitiæ et probitalis fides. *Plutarch. de Polit.*

Vide etiam in tit. Correctio, núm. 32, 47, 91. in tit. Spiritus sanctus, núm. 11.

MARIA.

1. Excepta virgine Maria, de qua propter hono-

rem Domini nullam prorsus habere volo questionem: inde enim scimus, quod ei plus collatum fuit gratiæ ad vincendum omni ex parte peccatum: quia concipere ac parere meruit eum, quem constat nullum habuisse peccatum. Hac virgine excepta, si omnes sanctos et sanctas quum hic viverent, congregare possem, et interrogare utrum essent sine peccato, quid fuisset responsum pulamus, nisi quod ait Joannes: *si dixerimus quia peccatum non habemus, nosipsos seducimus?* etc. *August. de natura et gratia.*

2. Auctrix peccati Eva: auctrix meriti Maria. Eva, occidendo obfuit, Maria vivificando profuit: illa percussit, ista sanavit. *Aug. in serm. de assump.*

3. *Ave Maria gratia plena Dominus tecum*, tecum in corde, tecum in ventre, tecum in utero tecum in auxilio. *Aug. in serm. de natura Beatæ Mariæ.*

4. Exultavit Maria: et matrem se læta miratur, et de spiritu sancto se protulisse gaudet: nec quia peperit innupta, terretur, sed quia genuit cum exultatione, miratur. *Ibidem.*

5. Felicior partus spiritualis, quam carnalis. Beatior enim Maria fuit concipiendo Christum fide, quam carne: materna enim propinquitas nihil ei profuisset, nisi felicius ipsum fide, quam carne gestasset. Idem super illud Luc. 11. *Beati, qui audiunt verbum Dei*, etc. Hoc inquit est dicere, mater mea, quam appellatis felicem: inde felix est, quia verbum Dei custodivit, non quia in illa verbum caro factum est. *Aug. in lib. de virgin.*

6. Non mirum, si Dominus redempturus mundum operationem suam tunc inchoavit à Maria, ut per quam salus omnibus parabatur, eadem prima fructum salutis hauriret ex pignore. *Ambros. super Luc.*

7. Quid nobilius Dei matre, quid splendidius ea quam splendor elegit? quid castius ea, quæ corpus sine corporis contagione generavit? Et ut de cæteris ejus virtutibus taceam, virgo erat non solum corpore, sed etiam mente: corde humilis, verbis gravis, animo prudens, loquendi peritior, legendi studiosior,

non in cumulo divitiarum, sed in prece pauperum spem reponens: intenta operi, verecunda sermone, arbitrum mentis non hominem, sed Deum querere: nullum lædere, omnibus bene velle, majoribus assurgere, æqualibus non invidere, jactantiam fugere, rationem sequi et amare: quando ista fastidivit humilem? quando risit debilem? quando vitavit inopem? Nihil in oculis torvum, nihil in verbis procax, nihil in actu inverecundum, non gestus fractior, non incessus solutior, non vox petulantior, ut ipsa corporis species simulacrum fuerit mentis, figura probitatis, talem hanc Evangelista monstravit, talem angelus reperit, talem spiritus sanctus elegit: Quid enim in singulis motes? quæ digna fuit, ex qua Dei filius nasceretur. *Ambr. de virg. lib. 2.*

8. Quantæ in una virgine species virtutum emittant, secretum verecundiæ, vexillum fidei, devotionis obsequium, virgo intra domum, comes ad ministerium, mater ad templum. *Ibidem.*

9. Sit igitur nobis tanquam in imagine descripta virginitas, vita Mariæ, in qua velut in speculo refulget species castitatis, et forma virtutis: hinc sumatis exempla vivendi, ubi tanquam in exemplari magisteria expressa probitatis, quid corrigere, quid fugere, quid tenere debeatis, ostendunt. *Ibidem.*

10. Talis fuit Maria, ut ejus unius vita omnium disciplina sit. *Ambros. de virginit.*

11. Maluit Dominus aliquos de suo ortu, quam de matris pudore dubitare: sciebat enim teneram virginis verecundiam, et lubricam famam pudoris; nec putavit ortus sui fidem, matris injuriis adstruendam. Servator itaque sanctæ Mariæ, sicut pudore integra, ita inviolabilis opinione virginitas. Oportet enim sanctos et ab his testimonium habere qui foris sunt, nec decuit sinistra virginibus opinione viventibus velamen excusationis relinquere, quod infamata mater quoque Domini videretur. *Ambros. super Luc. lib. 2.*

12. *Surgens Maria*, etc. Non quasi incredula de oraculo, nec quasi incerta de nuncio, nec dubitans

de exemplo, sed quasi læta pro voto, religiosa pro officio, festina præ gaudio: in montana perrexit. Quo enim jam Deo plena, nisi ad superiora cum festinatione conscenderet? Nescit tarda molimina spiritus sancti gratia. *Ibidem.*

13. Disce virginem moribus, disce virginem verecundia, disce virginem oraculo, disce virginem ministerio, solam in penetralibus, quam nemo virorum viderat. Solus angelus reperit solam sine comite, solam sine teste, ne quo indigno damnaretur affatu. Disce ergo virgo verborum vitare lasciviam. Maria autem angeli salutationem verebatur, ab angelo salutatur, ubi clauso super se ostiolo orabat patrem in abscondito. Non est enim putandum ostiolum virginis apertum, ne vel orantis turbaretur silentium, vel continentis castitas tentaretur. *Ambros.*

14. *Ave Maria gratia plena, Dominus tecum, etc.* Talibus namque decebat virginem oppignorari muneribus, ut esset gratia plena, quæ reddidit cælis gloriam, terris Deum, pacemque refudit, fidem gentibus, finem vitiis, vitæ ordinem, moribus disciplinam. *Hier. in ser. de assumpt.*

15. Quod natura non habuit, usus nescivit, ignoravit ratio, mens non capit humana, pavet cælum, stupet terra, creatura omnis etiam cælestis miratur. Hoc totum est, quod per Gabrielem Mariæ divinitus nunciatur. *Ibidem.*

16. Quid nos tantilli, quid actione pusilli, quid in eis laudibus referamus, cum etiamsi omnium nostrum membra verterentur in linguas, eam laudare sufficeret nullus? Altior enim cælo est, de qua loqui nitimur: abyssus profundior, cui laudes dicere conamur. Si cælum, inquit, te vocem, altior es: si matrem gentium, præcedis: si formam Dei te appellem, digna existis: si dominam angelorum, prima esse probaris. Quid ergo de te digne dicam? *Hieron.*

17. Cæteris virginibus per partes præstatur gratia: Mariæ vero se totam infundit gratiæ plenitudo, quæ fuit in Christo quæcumque aliter et aliter, quia in Chris-

to fuit plenitudo gratiæ tanquam in homine personaliter difinito: in Maria vero, ut in templo singulariter consecrato: vel aliter, in Christo fuit plenitudo gratiæ, sicut in capite influente, in Maria vero sicut in collo transfundente. *Ibidem.*

18. Non est in mundo locus dignior utero virginali, in quo Dei filium Maria suscepit, nec in cælis solio regali, quo Mariam Dei filius sublimavit. *Ibidem.*

19. Si diligenter attendas, nihil est virtutis, nihil splendoris, nihil gratiæ, et nihil candoris, quod non respendeat in virgine gloriosa. *Ibidem.*

20. Virgo regia ipsa est via, per quam salvator advenit: procedens de ipsius utero, tanquam sponsus de thalamo suo. Per te accessum habemus ad filium, ó benedicta inventrix gratiæ, genitrix vitæ, mater salutis, ut per te suscipiat nos, qui per te datus est nobis: excusset apud ipsum integritas tua culpam nostræ corruptionis, et humilitas Deo grata, nostræ veniam impetret vanitati: copiosa charitas tua, nostrorum cooperiat multitudinem peccatorum: sæcunditas gloriosa, sæcunditatem nobis conferat meritum. *Bern. in serm. 2.*

21. Ad beatam virginem sicut ad medicum, sicut ad arcanum Dei, sicut ad rerum causam, sicut ad negotium sæculorum respiciunt, et qui in cælo sunt, et qui in terra, et qui in inferno habitant, et qui nos præcesserunt, et nos qui sumus, et qui sequuntur, et nati natorum, et qui nascentur ab illis: illi qui sunt in cælo, ut restaurentur: et qui in inferno, ut eripiantur: et qui præcesserunt, ut prophætæ fideles inveniantur, et qui sequuntur, ut glorificentur. *Ibidem.*

22. Per te, virgo sancta, cælum impletum est, inferus evacuatus est, instauratæ ruinæ cælestis Jerusalem, miseris expectantibus perditæ vita data. *Bern. in serm. 98.*

23. Nihil est, quod tantum me terreat, nec est aliquid, quod tantum me delectet, sicut de beata virgine sermonem habere: terret, inquam, me, indignitas propria,

sed me delectat virginis laus et excellentia. *Bernar. in quodam serm.*

24. Ille solus ó virgo beata tuas laudes sileat, qui te fideliter invocatam senserit, unquam in suis necessitatibus, sibi defuisse. Et quid mirum, si invocata adest, quæ etiam non vocata præsto est? *Ibidem.*

25. O venter capacior cælis, diffusior terris, latior elementis, qui illum continere valuit, quem totus orbis comprehendere non potuit, et qui tribus digitis molem terræ apprehendit. *Ibidem.*

26. Si criminum immanitate turbatus, si conscientie sæditate confusus, si iudicii horrore perterritus, si barathro desperationis absortus es, Mariam cogita, Mariam invoca. Non recedat á corde, non recedat ab ore. Nam ipsam cogitans, non erras: ipsam cogitans non desperas: ipsam sequens, non devias: ipsa tenente non corruis: ipsa protegente non metuis: ipsa duce non fatigaris: ipsa propitia pervenis: et sic in temetipso experiri poteris, quam merito dictum sit nomen virginis, Maria, id est, maris stella. *Bern. in serm.*

27. Oportet universos cristicolas inter fluctus huius sæculi navigantes, attendere hanc maris stellam quæ supremo cardini, id est, Deo proxima est, et respectu exempli ejus cursum vitæ dirigere, quod qui fecerit, non jactabitur vanæ gloriæ vento, nec frangetur scopulis adversorum, nec absorbebitur sirenea voragine voluptatum, sed prospere veniat ad portum quietis æternæ. *Ibidem.*

28. Sicut á te despectus et adversus necesse est quod pereat, sic ad te reversus, et á te respectus, impossibile est quod pereat. Filioli hæc peccatorum scala, hæc mea maxima fiducia, hæc tota ratio spei meæ. *Ibidem.*

29. Puto quod copiosior sanctificationis gratia in ipsam descenderit, quæ non solum ejus sanctificaret ortum, sed et vitam deinceps ab omni peccato custodiret immunem. *Ibidem.*

30. Quis misericordie tuæ, ó benedicta, longitudinem, profunditatem, sublimitatem queat investigare? Nam longitudo ejus usque ad novissimum diem invo-

cantibus eam subvenit universis: latitudo ejus replet orbem terrarum, ut tua misericordia plena sit omnis terra, sic et sublimitas ejus civitatis supernæ invenit restaurationem, et profundum ejus sedentibus in tenebris, et in umbra mortis oblinuit redemptionem. *Ibidem.*

31. Maria omnibus facta est sapientibus et insipientibus, copiosissima charitate debitoricem se fecit, omnibus misericordie sinum aperuit, ut de plenitudine ejus accipiant universi, captivus redemptionem, æger curationem, tristes consolationem, peccator veniam, justus gratiam, angelus lætitiæ, denique tota trinitas gloriam, filii persona carnis humanæ substantiam, ut non sit, qui se abscondat á calore ejus. *Bern. in ser. 98.*

32. *Beatam me dicent omnes generationes*, ex hoc beatam te dicent omnes generationes, quæ omnibus generationibus vitam et gloriam tribuisti. In te enim angeli lætitiæ, justi gratiam, peccatores veniam inveniunt in æternum. Merito in te respiciunt oculi totius creaturæ, quia in te, et per te, et de te benigna manus omnipotentis quidquid creavit, recreavit. *Bern. in ser.*

33. Maria virginem se oblita, gloriatur de humilitate, et tu negligendo humilitatem, blandiris tibi de virginitate. *Bern. super Missus est.*

34. Mulier evangelica, quæ commiscuit tria sata farinæ fuit beata virgo, quæ in incarnatione fermento fidei suæ commiscuit tria sata; novum, antiquum et æternum, scilicet animam de novo creatam, corpus de natura, Adam et æternum in unione divinitatis. *Bern. lib. 5. de consider.*

35. O inæstimabilis Mariæ laus! Joseph plus credidit castitati, quam utero intumescenti, plus gratiæ, quam naturæ: conceptionem vidit, sed fornicationem non existimavit: Possibilius credebat mulierem sine viro concipere, quam Mariam posse peccare. *Chrys. super Matth. 1.*

36. Joseph justus erat verbo, justus in facto, justus in legis consummatione, justus in initio gratiæ: ideo eam dimittere volebat, quoniam virtutem mysterii et sacramentum quoddam magnificentum in ea esse cognos-

cebat: cui approximare se indignum aestimabat, exemplo Petri *Luca 5*: Recede a me, quia homo peccator sum. *Orig. super ill. Matth. 1. Joseph. cum esset justus.*

37. Tu patrona humani generis, tu afflictis rebus medica singularis, quis tuo non egeat munere, cum sit peccare commune? *Cass. in quadam epist.*

38. Dum unigenitus Dei existens ante saecula, ex Mariae utero natus est homo, investigabili miraculo facta est et ancilla hominis per deitatem, et mater Verbi per carnem. *Gregor. in registr.*

39. Quia umbra non aliter exprimitur, nisi per lumen et corpus: virtus altissimi Mariam obumbrat: quia in ejus utero lux incorporea corpus sumpsit: ex qua videlicet obrumatione omne in se refrigerium mentis accepit. *Gregor. in Mor. super ill. Virtus altis.*

40. Christus non operante coitu, sed spiritu sancto superveniente conceptus est: natus autem materna viscera et foecunda exhibuit et incorrupta servavit. *Ibidem.*

41. Quicumque sibi Mariae optat praemium, imitetur exemplum. *Ambr. de virginitate.*

42. Sicut in transitu meo Mariae non est corrupta virginitas, sic mea ibi non est maculata majestas. *Aug. cont. duas here.*

43. Unde sordes in Maria, quae nec in concipiendo libidinem, nec in pariendo est passa dolorem? Unde sordes in domo, in qua nullus habitator terrae accessit? Solus ad eam ejus fabricator et Dominus venit. *Ibidem.*

44. Eva inobediens meruit poenam, Maria obediendo consecuta est gratiam: illa gustando prohibitum, maledicta: haec credendo angelo benedicta. *Aug. ibidem. Quomodo fiet istud.*

45. Quod profecto non diceret, nisi Deo virginem se ante vovisset: sed quia hoc Israelitarum mores adhuc recusabant, desponsata est viro justo non violenter ablaturo, sed potius contra violantes custodituro, quod illa jam voverat. *August. de virginit.*

46. Vera ratione censeo confitendum, Mariam in Christo, et apud Christum esse: in Christo: quia in ipso vivimus, movemur et sumus: apud Christum, quia glo-

riose ad aeternitatem assumpta, benignitate Christi honoratius suscepta caeteris, atque ad communem utilitatem non addicta post mortem, putredini videlicet vermi et pulveri. *August. in serm. de annunc.*

47. Sicut in comparatione Dei nemo bonus: ita etiam in comparatione matris Domini nulla invenitur perfecta: quamvis eximia virtutibus comprobetur. *Hier. in serm.*

48. Totam repleverat eam Spiritus sancti gratia: totam incenderat eam divinus amor: ita ut etiam in ea nihil esset mundanum, quod violaret affectum, sed amor continuus et ebrietas perfusi amoris. *Ibidem.*

49. Maria quia mente passa est, plusquam martyr fuit, nimirum et ejus dilectio amplius fortis, quam mors: quia mortem Christi suam fecit. *Ibidem.*

50. Si spiritu Dei omnis virtus angelorum constat, beatam et gloriosam virginem in quam supervenit Spiritus sanctus, et Deus totus illapsus portatur novem mensibus in utero, credimus ampliora promeruisse virtutum privilegia, et percepisse gratiam ab angelis. *Ib.*

51. Si in domo patris mansiones multae sunt, credimus splendidiorem filium matri praestitisse, quam olim aedificavit sibi domum subnixam columnis septem. *Ibidem.*

52. Comessatrix ac vinolenta nunquam Maria fuit: quia omnis mulier quae vinolenta est et comessatrix, meretrix est. Non levis, non jocosa, non cantatrix, non turpium verborum amatrix: sicut solent plerumque puellae, quae libenter talia aut loquuntur, aut audiunt: non super virum oculos suos extulit, aut infixit aspectum. *Chrys. super Matth.*

53. Magna fuit sanctificatio Jeremiae, qua potuit vitare facilius culpam mortalium: major sanctificatio Joannis Baptistae, qua potuit vitare frequentiam venalium: maxima virginis Mariae, qua potuit vitare, imo vitavit omne peccatum. *Bern. ad canonic. Lugdun.*

54. Maria proprium peccatum non habuit: et ab innocentissimo corde ejus praesentia longe fuit, nihil unquam cogitavit, locuta vel operata est, de quo oportet

teret eam aliquando pœnitere. Gradum tamen plenioris sanctitatis in conceptione filii habuit, ut videlicet plena gratia esset, et in gratia confirmata: Istud est illud vas novum in figura, in quo jussit Helisæus mitti sal. *Rav. in ser. de Nativit. virg. hæc Bern.*

55. Quæ est virgo tam sublimis, ut salutetur ab angelo, tam humilis ut desponsata sit fabro? *Et R. ho. 2.*

56. Hæc est virgo carne et mente, virgo professione, virgo denique qualem describit Apostolus, mente et corpore sancta. *Bern. super hom. Missus est.*

57. *In plenitudine sanctorum detentio mea.* Vere in plenitudine sanctorum detentio virginis Mariæ: cui non defuit fides patriarcharum, spes prophetarum, zelus apostolorum, constantia martyrum, sobrietas confessorum, castitas virginum, sæcunditas conjugatorum, sed nec ipsa puritas angelorum. *Bernard.*

58. Sinum suæ misericordiæ Maria omnibus aperit: ut de plenitudine ejus accipiant universi, captivus redemptionem, æger curationem, tristis consolationem, justus gratiam, angelus lætitiâ, denique tota Trinitas gloriam, persona filii Dei carnis substantiam. *Ibidem.*

59. Quod triennis in templo præsentata est beata virgo, et in contubernio virginum posita, nondum plena verba formabat, et jam gressu maturo incedebat, ut non infantula putaretur, sed grandæva: horas sic discernibat, quod mane usque ad tertiam orationi vacabat: à tertia usque ad nonam texebat, vel nebat ad cultum templi: à nona autem orationi instabat, donec angelus veniebat, de cujus manu cibum sumebat: cibum vero quem cum aliis virginibus sumebat, pauperi erogabat. *Hieronym.*

60. Per istas 12 stellas intelligimus duodecim prærogativas in beata virgine fuisse. Regia generatio, angelica salutatio, præcipua sanctificatio, mirifica conceptio, integritas sine corruptione in continendo: sæcunditas sine commistione in concipiendo, facilitas sine aggravatione in filium ferendo, suavitas sine afflictione in pariendo, sobrietas pudorata in eloquio, humilitas com-

probata in animo, acerbitas degustata in martyrio, et crudelitas conservata in triduo. *Bern. in Apoc.*

61. Hinc fratres, hinc ergo perpenditur quibus laudibus digna sit beata et gloriosa virgo Maria: quæ illum de castissimis suis visceribus nobis genuit: qui nos de tam profundo gutture avidissimi draconis eripuit. Ad ejus namque digna efferenda præconia non Rhetoricorum diserta facundia, non Dialecticorum subtilia argumenta, non acutissima Philosophorum apta repertiuntur ingenia. Et quid mirum, si hæc ineffabilis virgo, in suis laudibus modum humanæ vocis exuperat, cum et ipsam humani generis naturam excellentium meritorum dignitate transcendat? Non denique excellentissimus ille patriarcharum chorus, non providus prophetarum numerus, non judex Apostolorum Senatus, non martyr victor exercitus, non aliquis antiquorum, non quisquam sequentium patrum huic beatissimæ virgini poterit comparari. Quid enim sanctitatis, quid justitiæ, quid religionis, quid perfectionis singulari huic virgini deesse potuit, quæ totius divinæ gratiæ charismate plena fuit? Sicut namque, dum ab angelo salutaretur audivit? *Ave gratia plena, Dominus tecum:* quod ergo vitium in ejus mente vel corpore vindicare potuit sibi locum, quæ ad instar cœli plenitudine totius Deitatis meruit esse sacrarium? in Christo enim sicut per Paulum dicitur, habitat omnis plenitudo Deitatis corporaliter. Nec mirum, si cunctorum merita transcendit mortalium, quoniam et ipsa superexcedit celsitudinem angelorum. O mirabiliter sæcunda virginitas, quæ novo et inaudito miraculo mater dici possit et virgo: qui toto mundo non capitur, puellæ inuptæ membris infunditur. Sentiebat quidem pondera ventris, quæ pudorem non amiserat castitatis: mirabatur partus insignia, quæ nulla noverat viri contagia: erat spes in partu, cum non fuisset voluptas in coitu: immensum concepit, æternum genuit, genitum ante sæcula parturivit: qui sibi et munus sæcunditatis attulit, et conceptus virginitatis deus non abstulit natus: qui antequam nasceretur, talem creavit eam, ut digne nasci posset ex ea. *Petr. Dam.*

in quodam serm. super *Evang. Lib. generationis.*

62. Quo pacto ejus festivitatem dignè celebrare potest infirmitas hominum, quæ gaudium parere meruit angelorum? Qualiter eam laudare poterit mortalis hominis transitorium verbum, quæ illud de se protulit verbum, quod manet in æternum? Quæ lingua in ejus laude invenitur idonea, quæ illum genuit, cui omnia benedicunt, et cum tremore obediunt elementa? *Petr. Damian. in serm. de Nativit. B. Virg.*

Vide etiam in tit. Incarnatio, núm. 4. in tit. Nativitas, núm. 11.

MARTYRIUM.

1. Non constituimus martyribus templa et sacerdotia: quoniam non ipsi, sed Deus eorum nobis est Deus. *August. 8. de civitate Dei.*

2. Seculi homines infeliciter felices sunt: martyres autem feliciter infelices erant. *Idem super Psalm.*

3. Injuria est pro martyre orare, ejus debemus orationibus commendari. *August. de verb. Apost.*

4. Mori á persequente, martyrium in aperto opere est: ferre vero contumelias et odientem diligere, martyrium est in occulta cogitatione. *Greg. in ho.*

5. Si adjuvante nos Domino virtutem patientiæ servare contendimus, et in pace ecclesiæ vivimus, martyrii palmam tenemus. *Greg. ho. 55.*

6. Sancti martyres præsentem vitam non despexissent, nisi certiozem animarum vitam subsequi scirent. *Greg. Dial. lib. 4.*

7. Nos sine ferro et sanguine martyres esse possumus: si patientiam veraciter in animo custodimus. *Ib.*

8. Quamvis occasio persecutionis deest, habet tamen et pax nostra martyrium suum: quia etsi carnis colla ferro non subdimus: spirituali tamen gladio desideria in mente trucidamus. *Greg. ho. 5. super Evang.*

9. Duo sunt quippe martyrii genera, unum in publico, aliud in mente, simul et in actione. Itaque esse martyres possumus, etiamsi nullo ferro perculentium trucidemur. *Ibidem.*

10. Quod martyrium gravius est, quam inter epulas esurire, inter vestes multas pretiosas algere, paupertate premi inter divitias, quas offert mundus, quas ostentat malignus, quas desiderat noster appetitus? Propterea pauperibus pariter et martyribus regnum cælorum promittitur, quia paupertate quidem emitur, sed in passione pro Christo absque dilatione percipitur. *Bern. in serm.*

11. Egestas bene tolerata propter Christum facit martyrium. *Chrysost.*

12. In præliis sensibilibus, qui potior est ad occisionem, probior est, et hostibus terribior: quamvis cum rex non possit suscitare post mortem: quanto magis hic, ubi tanta spes resurrectionis est? *Chrys. super Matth.*

13. Fortissimus Abraham, sed beatus Laurentius fortior fortissimo. Audiatius qualiter Abraham sua dimisit, et Laurentius sua dispersit et dedit pauperibus. Abraham filium suum Deo obtulit: Laurentius seipsum pro filio Dei: hic ignem parat, colligat filium, gladium evaginat: sed angelum audit prohibentem ne perficiat: ille ad ignem positus Christum prædicat, carnifices vero urgentes carbones ministrando, verbis non exasperat: efficitur holocaustum Domino, id est, totum incensum, intus igne charitalis, exterius vero flamma tribulationis, hic quia obediens efficitur, filium recipit incolumem: ille quia perseverat in tormentis, á Dei filio recipitur ad salutem. *Hugo de claustr. anim.*

14. Hoc enim Baptisma, scilicet martyrium, in gratia majus, in potestate sublimius, in honore pretiosius. *Cypr. in quadam epist.*

Vide etiam in tit. Christianus, núm. 8. in tit. Humilitas, núm. 20. in tit. Virginitas, núm. 16.

MEDICINA.

1. Novit medicus quid saluferum, quidve contrarium petat ægrotus. Ægroti estis, nolite ergo medico dicere quæ vobis medicamina velit apponere. *Aug. in quodam serm.*

2. Contraria divinæ conditioni præcepta medicina sunt: à jejuniis revocant, lucubrare non sinunt, ab omni intentione meditationis abducunt. Itaque qui se medicis dederit, seipsum sibi abnegat. *Ambros. super Psalm. 150.*

3. Omnis medicina habet ad tempus amaritudinem: sed postea fructus doloris sanitate monstratur. *Hier. super Hierem. lib. 2.*

4. Improbus et imperitus est medicus, qui alienum mederi appetit, et ipse vulnus quod patitur, nescit. *Gregor. in pastoral.*

5. Mors medicinalis est, ut sæpe fervorem viscerum in pruriginem cutis trahat: et plerumque inde interius curat, unde exterius sauciat. Ita nonnunquam divinæ dispensationis medicamine agitur, ut exterioribus doloribus internum vulnus adimatur. *Ibidem.*

6. * Medicina aliquando similia similibus, aliquando contraria contrariis curat. *Greg. 23. moral.*

7. Ego plagis conscientiae meae malum judico accommodatius, medicamentum probris et contumeliis. *Bern. in epist.*

8. O sapientia quanta arte medendi in vino et oleo animæ meae sanitatem restauras, fortiter suavis, et suaviter fortis, fortis pro me, et suavis mihi. *Bern. super Cant.*

9. Unde irrepsit morbus, inde remedium intret, et per eadem sequatur vestigia, vita mortem, tenebras lux, venenum serpentis antidotum veritatis, et sanat oculum qui turbatus est, ut serenus videat quem turbatus non potest, auris prima mortis janua, prima aperitur et vitæ. *Ibidem.*

10. Spirituali medico spiritualem offerebat mercedem: nam omnes medici pecuniis, iste autem solus oratione placatur. *Chrys. super illud Matth. 2. Ostende te sacerdoti, etc.*

11. Nomen medicinae à modo ac temperamento impositum existimatur, ut non statim, sed paulatim adhibeatur, nam in multo contristatur natura, naturaliter autem gaudet. Unde et qui pigmenta et antidota assi-

due biberint, vexantur: immoderatio enim omnis non salutem, sed periculum affert. *Isid. lib. 4. Etymol.*

12. Frequenter si quid ex aptitudine medici gratiosa, et ex quadam confidentia, quam ægrotus inde concipit, natura jam deficiens convalescit. *Bern. ib.*

13. Medicorum consilia devota, qui parum docti et salis seduli officiosissime multos occidunt. *Senec. in epist.*

14. * Noli imitari malos medicos, qui in alienis malis profitentur se tenere medicinæ scientiam, seipsos curare non possunt. *Sulp. ad Cicer.*

15. * Nec medici, nec imperatores, nec oratores, quamvis artis præcepta perceperint, quidquam magna laude dignum sine usu et exercitatione consequi possunt. *Cic. 2. offic.*

16. * Nulla ars inconstantior medicina, nec sæpius mutatur, quam sit fructuosior nulla. *Plin. Sen. l. 29.*

17. * In hac artium sola evenit, ut unicuique medicum se professo statim credatur, quum sit periculum in nullo mendatio majus. *Ibidem.*

Vide etiam in tit. Eleemosyna, núm. 36. in tit. Eucharistia, núm. 13. in tit. Gratia, núm. 3. in tit. Gula, núm. 6, 7. in tit. Humilitas, núm. 4. in tit. Mansuetudo, núm. 3. in tit. Munus, núm. 3. in tit. Tribulatio, núm. 1.

MENDACIUM.

1. Quomodo Deus pater genuit filium veritatem: sic diabolus lapsus genuit quasi filium mendacium. *Aug. super Joan. super ill. Mendax est et pater ejus.*

2. Quum humilitatis causa mentiris, si non eras peccator antequam mentireris, mentiando efficeris quod evitaveras. *Aug. de ver. apo.*

3. Perdes omnes qui loquuntur mendacium. Sunt mendacia quædam pro salute vel commodo alicujus, non malitia, sed benignitate, ut obstetrices, quæ dixerunt pro filiis Israel falsum Pharaoni: hæc autem mendacia non re, sed in dolo laudantur: et qui sic

mentiantur, merebuntur aliquando ab omni mendacio liberari. Est etiam mendacium joco, quod non fallit, scilicet enim cui dicitur, causa joci dici; et hæc duo genera non sunt sine culpa, sed non cum magna. Perfectis non convenit mentiri, nec pro temporali vita, cujus morte sua vel alterius occiditur anima: licet autem, si non falsum dicere, verum tacere: ut si quis non vult hominem ad mortem perdere, verum taceat, sed non falsum dicat, nec pro corpore alterius animam suam occidat. *Aug. super psalm. 5.*

4. Quidquid figurate fit, aut dicitur, non est mendacium. *Aug. ad Cantic.*

5. In quibus rebus nihil interest ad capescendum regnum Dei, utrum credatur an non: utrum vera putentur an falsa: in his errare et aliud pro alio putare, non est arbitrandum esse peccatum, aut si est, minimum est atque levissimum. *Aug. in Enchir.*

6. Aliud est mentiri, aliud est verum occultare: sicut aliud est falsum dicere, aliud est verum tacere: ut si quis non velit ad mortem hominem prodere, paratus esse debet verum occultare, non falsum dicere, ut neque prodatur, neque mentiatur: neque occidat animam suam pro corpore alterius. *August. super psalm. 5.*

7. Mihi autem absurdum videtur omne mendacium esse peccatum. Sed multum interest, quo animo, et de quibus rebus quisque mentiatur. Non enim ita peccat, qui consolandi, sicut qui nocendi voluntate mentiatur: nec tantum ille nocet, qui viatorem mentiendo in adversum iter mittit: quantum is, qui viam vitæ mendacio fallentem depravat. *Aug. in Enchir.*

8. Aliud est jurare falsum, aliud jurare in dolo. Non enim omnis, qui aliter facturus est, quam promittit, in dolo jurat. Licet enim Apostolus Corinthiis promitteret: *Veniam ad vos*: non tamen in dolo juravit, aut mendaciter promisit. Ille autem in dolo jurat, aut mendaciter promittit, in cujus mente est, non sic se facturum ut promittit. Ille autem, qui promittit falsum quod putat verum: nec in dolo jurat, nec

mendaciter promittit. *Hier. super Hierem. lib. 2.*

9. Nonnulli obstetricum mendacium conantur asserere non esse peccatum, maxime quia illis mentientibus scriptum est: quod ædificavit eis Dominus domos: in quo magis recompensatio cognoscitur, quam mendacii culpa mereatur. Nam benignitatis earum merces, quæ eis in æterna potuit vita retribui, præmissa culpa mendacii in terrena est recompensatione declinata. *Greg. super illo loco.*

10. Nonnunquam pejus est mendacium meditari quam loqui. Nam loqui plerumque præcipationis est, meditari vero studiosæ pravitalis. *Greg. lib. 8. moral.*

11. Mendacii quoque genus perfecti viri summopere fugiunt: ut nec vita alicujus pro eorum fallacia defendatur, ne suæ animæ noceant, dum præstari nituntur carni alienæ, quanquam hoc peccati genus facillime credamus relaxari. Nam si quælibet culpa sequenti solet pia operatione purgari, quanto magis hoc facile abstergitur, quod mater boni operis ipsa pietas admittit. *Ibidem.*

12. Aliud est sub incerto hoc vel illud opinando sentire, aliud est temere affirmare, quod nescias. Est enim qui dubie profert mendacium, et non mentitur: et est qui veritatem, quam nescit, affirmat, et mentitur: nam et ille, non quidem, quod non est, esse; sed se, quod credit, credere dicit, et verum dicit: et si hoc verum non sit, quod credit. Is quum se certum, unde certus est, non esse, dicit, verum non dicit, etiamsi verum sit, de quo asserit. *Bern. super Cant. serm. 18.*

13. Concessum est diabolo interdum vera dicere, ut mendacium suum rara veritate commendet. *Chrys. super Matth.*

14. Mendacia si non habent quem decipiant, ipsa sibi mentiuntur, sicut ait Psalmus, *mentita est iniquitas sibi.* *Chrys. super Matth. 21.*

15. * Cum humilitatis causa mentiris, si non eras peccator antequam mentitus eras, mentiendo efficis quod vitaveras. *Cyprian.*

16. * Qui veritatem occultat, et qui mendacium pro-

fert, uterque reus est: Ille, quia prodesse non vult: iste quia nocere desiderat. *Anselm. in epi. ad Cor.*

17. Nec artificioso ingenio, nec simplici verbo oportet decipere quenquam: quia quolibet modo mentiatur quis, offendit. *Isid. de conflictu vitiorum et virtutum.*

18. Quidam in suis mendaciis gratiosi sunt: quidam semper laborant esse veridici, et mendacissimi reputantur. *Pet. Bles.*

19. Mendacium, est falsa verborum prolatio cum intentione fallendi. *Tullius.*

Vide etiam in tit. Adulatio, núm. 48. in tit. Confessio, núm. 4. in tit. Jejunium, núm. 32. in tit. Veritas, núm. 8, 11. in tit. Vitium, núm. 6.

MERCATIO.

1. Desiderio tuo locum facis diabolo. Ecce enim diabolus proposuit lucrum et mutavit ad fraudem, lucrum habere non poteris, nisi fraudem feceris: sed lucrum esca est, fraus laqueus: sic attende escam, ut videas et laqueum: quia lucrum habere non poteris, nisi fraudem feceris, fraudem autem si feceris capieris. *Aug. super Psalm.*

2. Regula justitiæ manifesta est: quod á vero non declinare virum deceat bonum, nec damno justo afficere quenquam, nec aliquid dolo annectere rei suæ. *Ambr. lib. de Offic.*

3. In contractibus vitia eorum, quæ vaneunt, prodi jubentur: al nisi intimaverit venditor, quamvis in jus operis transierint, doli actione tenentur. *Amb. 3. de Offic.*

4. Vilem se vult æstimari Christus, ut ab omnibus ematur, ne quis pauper deterreatur. *Amb. super Lucam lib. 6.*

5. Super omnes mercatores, plus maledictus est, scilicet usurarius: quia mercator dat ut non jam repetat: iste autem postquam sceneravit, et suum iterum repetit, et alienum cum suo tollit. *Chrys. sup. Matth. 21. Ejiciebat de templo omnes ementes, etc.*

6. Quicumque comparat, inquit, rem, ut illam integram et immutatam dando lucretur, ille est mercator, qui de templo Dei ejicitur. *Ibidem.*

7. Propemodam donare videtur, qui vendit rogatus: ad saturatos cum mercibus ire, certamen est: suo autem arbitrio pretium poscit, qui victualia potest ferre jejunos. *Cass. in ep. lib. 2.*

8. Aurum vel divitias siquidem per bella quærere, nefas est: per maria, periculum: per falsitates, opprobrium: per agriculturam vero licitum est: honestum vero est lucrum, per quod nemo læditur, juste acquiritur, et nulli præjudicatur. *Cass. in epistol.*

9. Sordidum est eorum officium, qui emunt á mercatoribus, quod statim vendant: nihil enim proficiunt, nisi quodammodo mentiantur. Agricultura enim nihil melius, nihil uberius, nihil homine libero dignius. Hanc laudat Horatius: Beatus ille, qui procul negotiis. Ut prisca gens mortalium, paterna rura bobus exercet suis: Solutus omni tænore. *Tullius.*

Vide etiam in tit. Clericus, núm. 3. in tit. Prædicatione, núm. 2, 7.

MERITUM.

1. Quisquis tibi enumerat vera merita sua, quid tibi enumerat nisi munera tua? *Aug. lib. confess.*

2. Deus auctor est meriti, qui et voluntatem applicat operi, et opus explicat voluntati. *Aug. de lib. arbitr.*

3. Simples et indocti regnum cælorum rapiunt, et nos cum literis nostris ad infernum descendimus. *Aug. Matth. 11.*

4. Magna sunt activæ vitæ merita, sed contemplativæ poliora. *Greg. in moral.*

5. Non est magni meriti, si quid foris erga nos agatur in corpore, sed magis pensandum est, quid agatur in mente: nam præsentem mundum despiciere, transitoria amare, non mentem medullitus in humilitate Deo et proximis sternere, contra illatas contumelias patientiam servare, et custodita patientia dolorem malitiæ á